

LUX

3 FILMAI
24 KALBOS
28 ŠALYS

FILMI

DAYS

MEDITERRANEA

Jonas Carpignano
Italija, Prancūzija, JAV, Vokietija, Kataras

MEDITERRANEA

JONAS CARPIGNANO

Filmo veiksmas prasideda Alžyre, į kurį iš Burkina Faso atvyksta jaunuolis, vardu Ajiva. Jis keliauja kartu su Abasu ir jie abu tikisi patekti į Europą bei ten rasti geresnį gyvenimą. Jiems teks pereiti dykumą, susidurti su migrantų plėšikais, pasiekti Libiją, trapiu laiveliu įveikti priešišką jūrą ir tik tada jiems pavyks pasiekti Italiją.

Tačiau ši kelionė – tai tik pirmas dramos veiksmas. Dramos, kurioje dėmesys sutelkiamas į šių migrantų gyvenimą, kai, pagaliau patekę į Europą, jie labai greitai nustumiami į Kalabrijos visuomenės užribį, išnaudojami kaip nelegali darbo jėga citrusinių vaisių plantacijose, apgyvendinami lūšnynuose ir, svarbiausia, patiria apylinkių gyventojų nepasitikėjimą ir priešišumą.

KELIOS ANALIZUOTINOS TEMOS

Jono Carpignano filmas įsilieja į gerai žinomų naujienų srautą, kurio akcentais tampa gausūs televizijos reportažai apie nelegalios imigracijos tragedijas Viduržemio jūroje. Žinome, kad Europos Sąjunga į jas sureagavo priemonėmis, kurios, kaip paaiškėjo, nepakankamos, kad migrantų atvykimo klausimas būtų išspręstas. Be to, reikia pabrėžti, jog nemaža Europos visuomenės dalis vis labiau prieštarauja tam, kad migrantai būtų geriau priimami.

Šiomis aplinkybėmis Jono Carpignano pasirinkti kinematografiniai sprendimai dėl jo noro angažuotai atspindėti šių žmonių, kurie kitur geriausiai atveju vaizduojami kaip verti pasigailėjimo arba blogiausiu – kaip nepageidaujami, nuomonę įgauna politinį (pačia stipriausia ir kilniausia šio žodžio prasme) aspektą. Būtent tuo kinematografinis vaizdavimas sąmoningai skiriasi nuo žiniasklaidos, ypač televizijos, eksploatuojamų vaizdinių.

AKIMIRKOS FIKSAVIMAS

Nuo pat pradžių režisierius atsisako bet kokio aiškinaamojo naratyvo, pagrįsto migrantų gimtųjų šalių, iš kurių jie neva turėjo pabėgti, skurdu, ir, priešingai, pirmenybę teikia akimirkos vizijai: kiekviena situacija talpina savyje jos pačios paaiškinimą ir sprendimo būdą.

Vos keli žodžiai, kuriais personažai persimeta filmuose neįprastu kalbų (prancūzų, anglų, italų, Kalabrijos dialekto, Afrikos kalbų...) mišiniu, dar labiau sustiprina mūsų pojūtį, kad dalyvaujame čia ir dabar vykstančiame veiksmo, kuriam nereikia nei ilgų aiškinimų, nei pateisinių. Maišto scena – filmo kulminacija – įsplieskia per kelias sekundes ir manifestantų, kurie nieko nelaukdami ima niokoti stovinčias mašinas, uždarytų parduotuvių vitrinas, mušti staiga sustojusius vairuotojus, brutalumas gali nustebinti, tačiau mus taip pat kaip ir Ajivą šis veiksmo verpetas įtraukia, tiesiog įsuka, matant neproporcingai žiaurią manifestantų priešininkų reakciją.

Todėl ši scena tampa universali (ir čia toli gražu neapsiribojama vien padėtimi Italijoje), ji atskleidžia maištą tų, kuriuos ankstesnėje epochoje būtume pavadinę „šios žemės prakeiktaisiais“. Ta proga verta paminėti, kad filmą įkvėpė tikri įvykiai, vykę 2010 m. Kalabrijoje, Rozarno vietovėje. Tačiau reikšminga, kad filmo autorius niekur neužsimena apie konkrečią vietovę: kaip ir pagrindinis personažas, mes pasineriame į įvykius, kurių viso vaizdo nematome, tačiau būtent tai skatina į šią situaciją pažvelgti plačiau, bendriau, suvokti ją ne tik kaip būdingą vien Kalabrijai, bet, be abejonės, svarbią ir visai Europai.

REALYBĖS MĮSLĖ

Lakoniškas daugumos dialogų pobūdis, atsirandantis dėl skirtingų ir labai įvairių kalbų, kuriomis šneka daugelis veikėjų, taip pat pabrėžia migrantų vienatvę visuomenėje, kuri jiems gerokai svetima ir kurios jiems pažįstamas tik užribis. Tai turbūt akivaizdu, bet režisierius taip pabrėžia faktą, kad migrantai neturi pasirinkimo arba jų pasirinkimas labai ribotas. Pavyzdžiui, grupės, kuriai priklauso Ajiva ir Abasas, nariai, atvykę į Libiją, sužino, kad jiems patiems teks valdyti laivą, kuriuo jie turi perplaukti Viduržemio jūrą: kadangi dialogas su nelegalių migrantų gabautoju neįmanomas, jie priversti rinktis tai, ko nenori, tačiau galiausiai vienas iš jų pasiryžta valdyti valtį, o kiti šį sprendimą yra priversti priimti, nes kito pasirinkimo nėra. Ajiva atsidurs ne ką geresnėje padėtyje, kai atvykęs į Italiją sužinos, jog per tris mėnesius turi susirasti darbą ir pagal galimybes įteisinti savo padėtį: tokio reikalavimo prasmė atrodo absurdiška arba bent jau dėl to nėra diskutuojama ir veikėjui nepaliekama jokios pasirinkimo laisvės.

Filme *Mediterranea* neabejotinai stengiamasi ne tiek parodyti migrantų kasdienio gyvenimo sąlygas (ir tai matyti), kiek mums atkleisti griežtai apribotą jų požiūrį ir ypač jų patiriamus suvaržymus, kurie tiesiog būtini ir nepalieka jokio kito pasirinkimo, išskyrus maištą. Siekis išreikšti jų požiūrį tikriausiai paaiškina, kodėl pasirinkti vieni ar kiti, labai ryškūs, režisūriniai sprendimai: pavyzdžiui, naudojama nešiojamoji kamera, dažnai – judant, personažai filmuojami iš arti, taip sudarant neaiškų įvykių vaizdą, arba filmuotis pakviesti neprofesionalūs aktoriai, kurie atlieka vaidmenis neabejotinai labai artimus tam, ką patys išgyveno, arba dar – daugybė naktinių scenų tarsi migrantai gyventų tik naktį...

ATMINTIES ESTETIKA?

Filmo estetika tikrai nėra nei griežtai realistinė, nei dokumentinė. Ją galima interpretuoti dar subtiliau – kaip estetiką, atskleidžiančią pagrindinių veikėjų (kuriuos vaidina aktoriai, tikriausiai pasidaliję su režisieriumi savo asmenine praeities patirtimi) bandymą suvokti ir įsisąmoninti praeitį. Nors akivaizdu, kad filmo veiksmas vyksta dabartyje, ir nenaudojamos jokios priemonės, kurios galėtų būti panašios į praeities intarpus, vis dėlto galima užčiuopti keletą kinematografinių elementų, priartinančių jį prie tam tikros formos prisiminimo.

Todėl daugelyje scenų, užuot jas nufilmavus „objektyviai“, dėmesys sutelkiamas į vieną svarbų elementą, kokią nors detalę, kuri būtų pakankamai reikšminga, kad įsirežtų į personažo (nesvarbu Ajivos ar Abaso) atmintį.

Garso takelis staigiais svyravimais, beje, tik paryškina šį įspūdį, kai išryškindamas slegiančią tylą staiga nutyla aplinkos triukšmas arba kai skamba foninė muzika, kuri – tarsi prisiminime – vaizduojamą sceną nutolina nuo dabarties. Taip pat verta pastebėti, kad nors filmas suskirstytas į didelius geografinius skirsnius – Alžyras, Libija, Italija – įvykių chronologija kur kas miglotesnė ir ne tokia tiksli: ar Ajivos viešnagė Kalabrijoje (kur jis tikriausiai mokosi italų kalbos) trunka kelias dienas, kelias savaites ar kelis mėnesius? Mes nieko taip ir nesužinosime, nes atmintis, kurią pasitelkus galima lengvai vieną vietovę atskirti nuo kitos, ne taip aiškiai apibrėžia laiko tėkmę, ypač kai ji kupina rutininės veiklos – citrusinių vaisių skynimo.

Panašu, kad būdas, kuriuo režisierius Jonas Carpignano surinko Kalabrijoje sutiktų migrantų pasakojimus, paaiškina, kodėl ši mizanscena, daugiau ar mažiau atspindinti kiekvieno asmeninį mėginimą suvokti ir įsisąmoninti praeitį, tokia fragmentiška ir sinkopuota. Net jei visi žiūrovai nebūtinai vienodai suvoks šį mizanscenos pasirinkimą, jie vis dėlto tikrai pastebės režisieriaus siekį išreikšti Rozarno ar kitų vietovių migrantų, pasmerktų gyventi tamsiausiose mūsų pasaulio nuošalėse, požiūrį.

SVARSTYTINI KLAUSIMAI

Kaip galėtume interpretuoti Ajivos ir Abaso charakterio ir elgesio skirtumus? Ar jie svarbūs, kad galėtume suprasti filmo pabaigą?

Kaip galėtume vertinti migrantų darbdavį? Ar jis skrupulų neturintis išnaudotojas? Šaunus tipas? Niekšas? Globėjiškas viršinininkas?

Ar galima pastebėti Rozarno gyventojų elgesio skirtumų?

Ar kurie nors kinematografiniai elementai jums padarė įspūdį? Pavyzdžiui, daugybė naktinių scenų, filmavimas kamera laikant ant peties, neaiškūs ir fragmentuoti kai kurių scenų aspektai, garso takelio svyravimai, kameros išryškintos antraeilės detalės...

Michel Condé

les grignoux

REŽISIERIUS: Jonas Carpignano

SCENARIJAUS AUTORIUS:

Jonas Carpignano

VAIDINA: Koudous Seihon, Alassane Sy

OPERATORIUS: Wyatt Garfield

MUZIKA: Benh Zeitlin, Dan Romer

PRODIUSERIAI: Jason Michael Berman,
Chris Columbus, Jon Coplon, Christoph Daniel,
Andrew Kortschak, John Leshner, Ryan Lough,
Justin Nappi, Alain Peyrollaz, Gwyn Sannia,
Marc Schmidheiny, Victor Shapiro, Raphael
Swann, Ryan Zacarias

GAMYBA: *Good Films, DCM Productions,
Good Lap Production, End Cue, Court 13 Pictures,
Le Grisbi Productions, Nomadic Independence
Pictures, Treehouse Pictures*

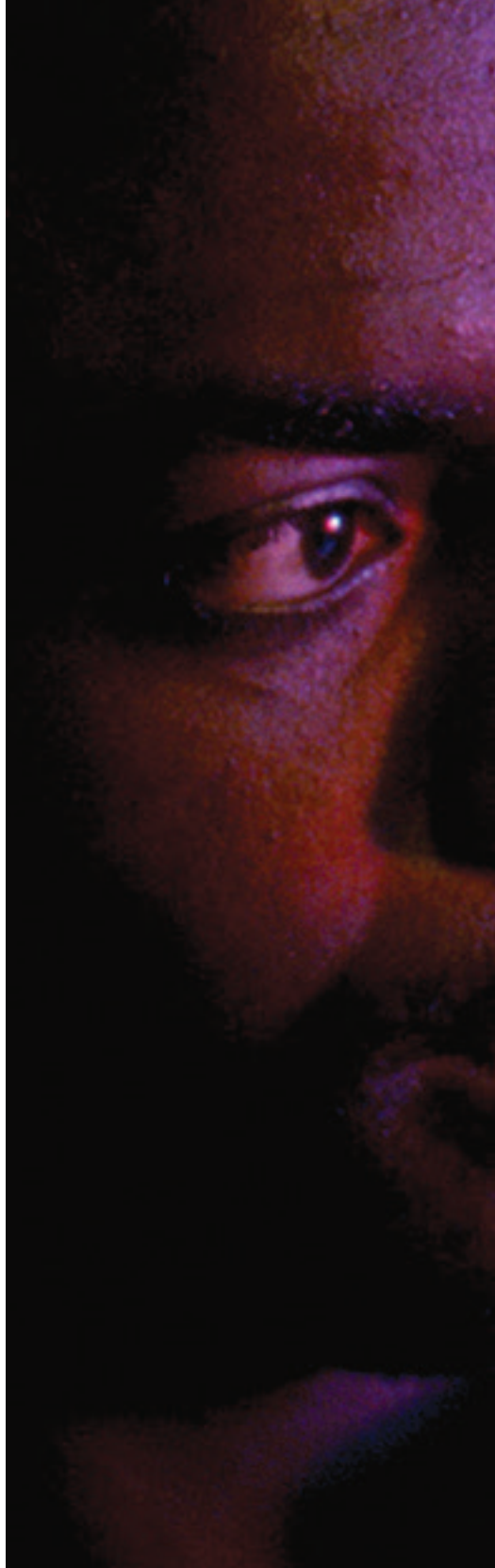
METAİ: 2015

TRUKMĖ: 107 min.

ŽANRAS: drama

ŠALYS: Italija, Prancūzija, JAV, Vokietija,
Kataras

ORIGINALO KALBOS: prancūzų, italų,
anglų, arabų, bisų

FILMŲ EMOCIJOMIS NUŠVIESTOS MŪSŲ ISTORIJOS

Europos Parlamentas džiaugiasi galėdamas pristatyti tris 2015 m. dėl LUX KINO APDOVANOJIMO besivaržančius filmus:

MEDITERRANEA, rež. Jonas Carpignano
Italija, Prancūzija, JAV, Vokietija, Kataras

MUSTANG (MUSTANGĖS), rež. Deniz Gamze Ergüven
Prancūzija, Vokietija, Turkija, Kataras

UROK (PAMOKA), rež. Kristina Grozeva ir Petar Valchanov
Bulgarija, Graikija

Šios trys daugialypės istorijos, kurios yra talentingų jaunų Europos režisierių atsidavimo ir kūrybiškumo rezultatas, bus rodomos per jau ketvirtąjį kartą organizuojamą LUX KINO DIENŲ renginį.

LUX KINO APDOVANOJIMAS

Kultūra atlieka esminį vaidmenį kuriant mūsų visuomenes. Atsižvelgdamas į tai, Europos Parlamentas, siekdamas pagerinti Europos filmų platinimą Europoje ir paskatinti Europos masto diskusijas ir debatus svarbiausiais visuomenės klausimais, 2007 m. įsteigė LUX KINO APDOVANOJIMĄ. LUX KINO APDOVANOJIMAS – unikali iniciatyva. Kadangi daugelis kelių šalių bendros gamybos kino filmų rodomi tik tose šalyse, kurios paremia kūrimą, ir retai platinami kitur, netgi Europos Sąjungoje, LUX KINO APDOVANOJIMAS trims Europos filmams suteikia retą galimybę – jie subtitruojami 24 ES oficialiosiomis kalbomis.

Europos Parlamento nariai balsuos dėl vieno LUX KINO APDOVANOJIMO nugalėtojo, kuris bus paskelbtas 2015 m. lapkričio 25 d.

LUX KINO DIENOS

LUX KINO APDOVANOJIMAS paskatino rengti LUX KINO DIENAS. Nuo 2012 m. LUX KINO DIENOS pristato tris į LUX KINO APDOVANOJIMĄ pretenduojančius filmus platesnei Europos žiūrovų auditorijai. Vykstant LUX KINO DIENŲ renginiui kviečiame Jus patirti neišdildomų kultūrinių įspūdžių ir peržengti sienas. Nuo 2015 m. spalio iki gruodžio mėn. galite prisijungti prie visos Europos kino mėgėjų auditorijos ir žiūrėti filmus *Mediterranea*, *Mustang (Mustangės)* ir *Urok (Pamoka)* viena iš 24 oficialiųjų ES kalbų. Nepamirškite balsuoti už jums labiausiai patikusį filmą mūsų svetainėje luxprize.eu arba mūsų „Facebook“ puslapyje!

PUBLIKOS PRIZAS

Publikos prizas yra pretenduojantiems į LUX KINO APDOVANOJIMĄ filmams žiūrovų teikiamas apdovanojimas. Pasinaudokite proga balsuoti už vieną iš šių filmų: *Mediterranea*, *Mustang (Mustangės)* ir *Urok (Pamoka)*. Visi balsavusieji dalyvaus loterijoje, o laimėtojas Europos Parlamento kvietimu galės vykti į Karlovi Varų tarptautinį kino festivalį 2016 m. liepą ir jame paskelbti filmą, pelniusį publikos prizą.

ŽIŪRĖK,
DISKUTUOK
IR BALSUOK

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU